

Nuran Çakmakçı
ncakmakci@hurriyet.com.tr

Çocuğunuz, "Anne biliyor musun ben Ali ile evleneceğim" ya da "Baba ben Neşe'ye aşık oldum" diyorsa şaşırmayın ve dalga geçmeyin. Nasıl davranmanız gerektiğini Davranış Bilimleri Enstitüsü'nden uzman psikolog Ayşen Kayahan'la konuşuk

10 soruda çocuk ve aşk

Çocuklar kaç yaşında aşık olur?

- Çocuklar kendi cinsiyetlerini fark ettikleri dönemde karşı cinslerini merak etmeye başlarlar. Bu genellikle 3-7 yaş arasında gerçekleşir. Sıklıkla bu dönemde çocuklar, aşık olduklarını söylerler. En sık okul öncesi 4-6 yaş ve ilköğretim başlangıcında bu hisler ortaya çıkar.

Aşık olduğunda ne hisseder?

- Aşk, bireylerin kendilerince yüklediği farklı anlamlar nedeniyle kişiye özgü ve biriciktir. Yetişkinler için çoğu zaman cinsellik, bu durumun en önemli parçasıdır. Çocuk aşkıyla yetişkin aşkı bu noktada birbirinden ayrılır. Çocuğun aşkı, saf, birden, geçici ve değişkendir. Aslında duydukları hissin temelinde sevgi yatar. Bir çocuk, o gün ilk kez görüp sadece birkaç saat oynadığı çocukla ertesi gün evlilik hayalleri kurabilir. Aslında, "Aşık oldum" gibi cümleler, evlilik hayalleri kurma, onların bir duyguyu yoğunluğu içinde olmaktan çok, büyüklükleri model alma ve taklit etme davranışları içinde olduklarına işaret eder.

Bu duyguyu nasıl ifade ederler?

- Çocuklar çevreden aşkla ilgili öğrendikleri kalıpları kullanarak duygularını ifade eder. Bu kalıpların içinde aşk sözleriyle içeren cümleler ve yetişkinlerden gördükleri fiziksel kalıpları (öpmek, el ele tutuşmak gibi) da yer alır. Ayrıca, aşklarını oyunlarında da ifade ederler. Örneğin, evcilik, gelin-damat olma oyunları oynayarak kendilerini olmak istedikleri rollere koyarlar.

ONU AYIPLAMAYIN

Size gelip aşık olduğunu söylediye nasıl davranmalı?

-Çocuğun aşık olduğunu paylaşması, söylediği kişiye güven duyduğu anlamına gelir. Burada yapılmaması gereken; onu bu davranışından dolayı kınamak, ayıplamak, dalga geçmek, aşık olduğu diğer çocukla görüşmesine engel olmaktır. Bu tepkiler gösterildiğinde, çocuk güveninin boşa olduğunu ve anlaşamadığını düşünecek, anlattıkları, paylaşımları azalacaktır. Bu durum, tekrarlandığında temel bir güven problemine, ileri yaşlarda aileyle özel duygu ve düşüncelerini paylaşmama zemin hazırlar. Dolayısıyla, bu yaşlarda yaşanan aşkın, ergenler ya da yetişkinler arasında yaşanan aşktan

oldukça farklı, ailelerin en çok çekindiği cinsel ilişki fikrinden uzak olduğu unutulmamalı ve kabullenici bir tavır içinde olunmalıdır. Bazen bu durumu öğretmenler fark edebilir. Eğer çocuğun davranış problem haline gelmişse öğretmen, aileyle hareket etmeli, durum çocukla, yine onu utandırmadan ve suçlamadan konuşulmalıdır.

Kendisinden büyük birine aşık mı?

-Çocuklar anne- babalarına ya da başka yetişkinlere de aşık olabilir ve evleneceklerini söyleyebilirler. Zamanla bunun olanaksız olduğunu öğrenirler, bu da gelişimin bir parçasıdır. Cinsel kimliğin de olgunlaşmaya başlamasıyla, gelişimsel basamakları tamamlayarak büyürler. Aileler, öncelikle böyle durumların başlarına gelebileceğinin farkında olmalı ve durum anormal karşılanmamalı. Çocuğun duygularını çok yoğunsa durumun uygun olmadığı suçlayıcı olmayan bir dille çocuğa anlatılmalı.

Akrabasına aşık mı?

-Çocuklar, aşık olduk yerine, bu heyecanı bazen de "Ben Ayşe ile evleneceğim", "Biz evleneceğiz" şeklinde ifade edebilirler. Onlar bu konuşmaları çoğunlukla rahatsızlık duymadan anne babalarına, masumca aktarırlar. Bu durumda çocuğu dinlemek, gereksiz sorgulamalarda bulunmadan, eleştirmeden, alay etmeden anlatmasını desteklemek onları rahatlatacaktır. Konuşmasını, duygularını paylaşmasını desteklemek ve nötr kalmak yeterli olacaktır. Evliliğin bütünyüncü gerçekleşeceği, o zamana kadar da fikirlerin değişebileceği gerçeğini anlamakta zorlanabilir ama kısaca açıklanmalı.

ERKEKLER DAHA RAHAH

Bu durumda ailelerin en sık yaptığı hatalar neler?

-Kınamak, ayıplamak, dalga geçmek, gülmek, alay etmek, sırrını başkalarına söylemek, aşık olduğu diğer çocukla görüşmesine engel olmak en sık yapılan hatalardır. Aileler durumu çok anormal olarak etiketleyebilirler. Bu şekilde çocuğa sert ve yanlış kıyışlarda bulunabilirler. Kesinlikle çocuğu utandıracak, küçük düşürecek ve suçlayacak bir dilden uzak durulmalıdır. Çocuğun paylaşımını engelleyecek, güvenini kırarak tavırlar

Çocuklar anne-babalarına ya da başka yetişkinlere de aşık olabilir ve evleneceklerini söyleyebilirler. Zamanla bunun olanaksız olduğunu öğrenirler, bu da gelişimin bir parçasıdır.

sergilememek gerekir.

Beş yaş aşkıyla ergenlik aşkı arasındaki fark nedir?

- Beş yaş aşkı genelde çocukların karşı cinsi merak etmesi, birbirlerini ve yetişkinleri taklit etmesi şeklinde ortaya çıkar. Ergenlik aşkıysa hormonlarla ilişkilidir. Cinsel dürtüler ve istekler ergenlik döneminde geliştiği için, karşı cinsle duyulan aşkın içinde fiziksel faktörler de yer alır. Ayrıca, ergen ailesiyle zayıflayan bağıllık duygularını karşı cinsle yaşadığı ilişkilerde deneyimleyerek yaşatmaya çalışıyor olabilir.

Daha çok kızlar mı, erkekler mi aşık olur?

- Kız ve erkekler arasında belirgin bir fark gözlenmez. Gelişimsel olarak iki cins de birbirine benzer seviyelerde ve özelliklerde ilerler. Fakat duygularını ifade etmede, erkek çocukları kız çocuklarına oranla daha rahat davranabilir. Burada kültürel ve çevresel faktörler etkilidir. Örneğin, Türk kültüründe erkek çocuğuna kız arkadaşı olup olmadığı kız çocuğuna göre daha rahat sorulur. Bu nedenle erkekler bu konuda duygularını daha rahat ifade ediyor olabilir.

Bu konuyu çocukla anne mi baba mı konuşmalı?

- Çocuk konuyu kiminle konuşuyor, sırlarını kiminle paylaşıyor ve bu tür konuşmaları yapmaya kim daha yetkin ve yatkınsa çocukla o kişi konuşabilir. Bazen yaptığınız açıklamaları tam olarak algılayamasalar da onların yanında olduğunuzu, yargılamadan sorunlarına birlikte çözüm bulmaya çalıştığınızı görmeleri kendilerini güvende hissetmelerine neden olur. Çocukların aşk denemesi temiz ve durudur. Yetişkinler arasında yaşanabilecek cinselliği içermez. Ellerini, gözlerini, saç rengini, kıyafetini, oyuncuğunu beğenerek o kişiyi yaşamında özelleştirir. Onun okulda yemek yerken yanında oturmasını, birlikte oyun oynarken elini tutmasını, grup oyunlarında yanında yer almasını, ona bakmasını, alışkın olduğu okul ortamlarının dışında bir araya gelmeyi, mesela evine gelmesini, doğum gününe davet etmesini ister. İstek ve ihtiyaçları da masumdur.